

ІНОЗЕМНЕ ІНВЕСТУВАННЯ ЯК СТРАТЕГІЧНА СКЛАДОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

*Болдовська К.П., канд. екон. наук, доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Стратегічний контекст забезпечення економічного розвитку України охоплює широкий спектр його складових, серед яких важливе місце посідає інвестиційна. Остання має передбачати здатність ефективно використовувати не лише традиційні внутрішні, але й перспективні інтернаціональні джерела фінансування капіталовкладень. При цьому пріоритетні напрямки залучення іноземних інвестицій мають забезпечувати інноваційний розвиток, реіндустріалізацію виробничого потенціалу держави, прогресивну структурну перебудову національної економіки, підвищення конкурентоспроможності виробництва і життєвого рівня населення.

Спираючись на результати аналізу статистичних даних щодо процесу іноземного інвестування в Україні [1], у цілому можна сформувати такі загальні уявлення про тенденції й особливості його перебігу:

– географічна структура прямих іноземних інвестицій (ПІІ) характеризується їх зосередженням у кількох промислово розвинених областях і в м. Києві, тоді як потребу в них однаково гостро відчувають усі регіони України;

– галузевій структурі ПІІ притаманні нерівномірність розміщення інвестицій за видами економічної діяльності, практична відсутність інноваційної спрямованості іноземних коштів, скорочення іноземного інвестування виробничої сфери з капітало- і наукомісткою продукцією із переорієнтацію на сферу послуг, інфраструктурний сектор і виробництва із швидкою капіталовіддачею;

– структура джерел ПІ виявляє активізацію інвестиційної взаємодії України з партнерами-резидентами переважно розвинених країн та офшорних територій.

Аналіз офіційних статистичних даних з прямих інвестицій у цілому свідчить про формування позитивних тенденцій у цій сфері, але разом з тим дозволяє констатувати, з одного боку, досить низьку активність іноземних інвесторів в Україні та недостатність обсягу залучених до її економіки прямих інвестицій, що пояснюється передусім низьким рівнем інвестиційної привабливості держави, а з іншого – інертність процесу інтеграції вітчизняної економіки до міжнародного інвестиційного ринку, пасивну участь України у процесах міжнародної інвестиційної взаємодії, що не відповідає стратегічним пріоритетам розвитку країни. Крім цього, враховуючи, що питома вага коштів іноземних інвесторів у фінансуванні капітальних інвестицій є незначною (коливаючись за період 2002-2018 рр. у межах 3-5 % [1]), сучасні вітчизняні реалії не дозволяють покладати особливі сподівання і розглядати це джерело як перспективне у контексті оновлення і розбудови інноваційно-виробничого потенціалу національної економіки, тому актуальною залишається проблема пошуку шляхів активізації внутрішнього інвестування і розвитку на цьому підґрунті міжнародного інвестиційного співробітництва України.

На наш погляд, зростання іноземних інвестицій в Україні сприяє активізації зовнішньої торгівлі, забезпечує структурні зрушення в національній економіці та поліпшення якісних показників на мікро- і макрорівнях, що підвищує її здатність чинити опір руйнівному впливу глобального середовища.

Разом з тим, позитивна роль залучення іноземних інвестицій у структурній перебудові і розвитку національних економік повинна визначатись не лише з позицій збільшення обсягів залучення інвестиційних ресурсів і змен-

шення термінів їх нагромадження (адже згодом постане проблема репатріації частини капіталу, зокрема, прибутків), але й з огляду на переміщення виробничих потужностей, передачу нових технологій, передового організаційного й управлінського досвіду, ноу-хау, інновацій до країни-реципієнта, сприяння впровадженню корпоративного управління, ринкової поведінки тощо. Відтак, іноземні інвестиції, акумулюючи підприємницький капітал та забезпечуючи доступ до сучасних технологій і менеджменту, не лише сприяють формуванню національного інвестиційного ринку, але й прискорюють розвиток інших ринків – товарних (ринків послуг) і факторних.

Іноземні інвестиції розглядаються нами як один з ключів до інтеграції ринково орієнтованої і демократичної України до Європейського Союзу. Втім, в умовах загострення глобальної конкуренції між країнами за іноземний, першою чергою, підприємницький капітал, національна економічна політика має бути орієнована не стільки на пряму участь країни у світових інвестиційних процесах, скільки на створення умов для налагодження їх інвестиційного співробітництва на партнерських засадах як на національному, так і на міжнародному інвестиційних ринках.

Викладене вказує на необхідність, з одного боку, подальшого поліпшення інвестиційного клімату в країні для динамізації процесу залучення іноземного капіталу, першою чергою, з розвинутих країн, зокрема з метою переймання високих технологій і ринкового досвіду господарювання, а з іншого – на потребу в активізації закордонної діяльності вітчизняних інвесторів для збалансування інвестиційних притоків і відтоків і зменшення залежності вітчизняної економіки від іноземного капіталу. Оскільки ефективний економічний розвиток досягається у країнах, здатних у зростаючих масштабах акумулювати і використовувати як внутрішні, так й інтернаціональні інвестиційні ре-

сурси, дуже важливим є пошук оптимального їх сполучення (збалансованого співвідношення), адже національна економіка, яка має однобічну інвестиційну орієнтацію, як правило, на зарубіжні джерела без зростаючої мотивації вітчизняних інвесторів, у стратегічному контексті ризикує втратити конкурентоспроможність та умови безпечного розвитку.

При цьому визначальним завданням державної політики України в інвестиційній діяльності є створення рівних умов для ведення бізнесу та інвестування в економіку України суб'єктами господарювання різної форми власності і державної приналежності, здійснення процесу інвестування на прозорих і цивілізованих принципах, утвердження прав приватної власності (передусім на землю, нерухомість) та забезпечення їх надійного захисту, поліпшення структури інвестиційних джерел, розвиток стійких та ефективних фінансових інститутів та інститутів, що здійснюють фінансове адміністрування. Так, в Україні на сьогодні вже створено єдине правове поле для інвестування, забезпечено рівні права здійснення інвестиційної діяльності всім суб'єктам незалежно від форм власності і господарювання, гарантується збереження умов, за яких відбувалось інвестування, передбачені гарантії захисту інвестицій.

Оскільки сучасний стан розвитку України характеризується складною політичною ситуацією, прискоренням інфляції, які є рушійними мотивами прагнення власників капіталу убезпечитись від політичних та економічних ризиків, то збереження позитивних тенденцій у сфері іноземного інвестування вітчизняних суб'єктів набуває першочергового значення серед завдань України у контексті міждержавної взаємодії. Отже, іноземне інвестування має посідати особливе місце у структурі зовнішньоекономічних пріоритетів розвитку економіки України.

Перелік посилань:

1. Державна служба статистики України : веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 10.04.2019)